

ON THE CYRILLIC FONTS IN THE BALKANS IN THE 15TH AND 16TH CENTURIES

MARIYANA TSIBRANSKA-KOSTOVA

INSTITUTE FOR BULGARIAN LANGUAGE, BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

tzibran@ibl.bas.bg

The author explores the following issues: the differing graphical systems of the early print Cyrillic fonts and their role in establishing common identity through achieving *cultural unity in graphical diversity*. The paper provides conclusions about the types of orthographic systems (the Tarnovo two-nasal system and the Raška and Resava systems); the graphical inventory of individual editions according to selected differential features; the areal and cultural specifics of the studied editions. The author argues that the early print Cyrillic fonts functioned as a sign and information system and a cultural phenomenon that upheld tradition and reinforced its literary prestige.

Keywords: Cyrillic incunabula and palaeotypes; Cyrillic written tradition

SOURCES

- НБКМ Рц. 512.1а – Търговищко евангелие от 1512 г. [НБКМ Рц.1а – Targovishko evangelie ot 1512]
- НБКМ Рц. 527.1 – Сборник за пътници на Божидар Вукович от 1527 г. [НБКМ Рц. 527. 1 – Sbornik za patnitsi na Bozhidar Vukovich ot 1527]
- НБКМ Рц. 547.1а – Сборник за пътници на Винченцо Вукович от 1547 г. [НБКМ Рц. 547. 1а – Sbornik za patnitsi na VinchentsoVukovich ot 1547]
- НБКМ Рц. 540.1а – Молитвеник на Божидар Вукович от 1540 г. [НБКМ Рц. 540. 1а – Molitvenik na Bozhidar Vukovich ot 1540]
- НБКМ Рц. 545.1 – Молитвеник от Милешевския манастир, 1545 г. [НБКМ Рц. 545. 1 – Molitvenik ot Mileshevskiya manastir, 1545]
- НБКМ Рц.566.2 – Часослов на Яков Крайков от 1566 г. [НБКМ Рц. 566. 2 – Chasoslov na Yakov Kraykov ot 1566]
- НБКМ Рц. 569.1а – Псалтир с последования на Яков Крайков от 1569 г. [НБКМ Рц. 569. 1а – Psaltir s posledovaniya na Yakov Kraykov ot 1569]
- НБКМ Рц. 570.1б – Молитвеник на Яков Крайков от 1570 г. [НБКМ Рц. 570.1б – Molitvenik na Yakov Kraykov ot 1570]

REFERENCES

- Atanasov 1967: *Atanasov, P.* L'imprimerie en Roumanie et les Bulgares de Braşov au XVI siècle. – *Etudes balkaniques*, 6, p. 122–126.
- Basin 1964: *Basin, O.* (sost.). Poligraficheski slovar'. Moskva, Kniga.
- Grujić 1935: *Grujić, R.* Jusovi u Božidarevu zborniku, štampanom u Venecii. – *Glasnik Skopskog naučnog društva*, 14, s. 231–232.
- Dzhurova 2014: *Dzhurova, A.* Yakov Kraykov i sbornikat “Razlichni potrebi” (kniga za patnika) ot 1571–1572. Milano, Sofia: Biblioteka Ambroziana i NBKM.
- Džordić 1990: *Džordić, P.* Istorija srpske ćirilice. Paleografsko-filološki prilozi. Treće izdanje. Beograd
- Izmirlieva 2009: *Izmirlieva, V.* Knigopechatane i magiya nap raga na moderna Evropa (Tipografskiyat mulet mezhdru Apennite i Balkana). – *Starobalgarska literatura*, 41–42, s. 453–465.
- Krastev 2015: *Krastev, Kr.* Balgarskata kirilitsa kato znak za identichnost. – *Kultura*, br. 20 (3077), 22.05.2015.
- Lazić 2020: *Lazić, M.* Between an Imaginary and a Historical Figure: Božidar Vuković' Professional Identity. – *Ricerche slavistiche*. Nuova serie 3 (63), p. 141–156.
- Lazić 2020: *Lazić, M.* Inkunabule i paleotipi: srpskoslovenske štampane knjige od kraja 15. do sredine 17. veka. – In: *Osam vekova autokefalije Srpske Pravoslavne Crkve*. Zbornik radova međunarodnog naučnog skupa „Osam vekova autokefalije Srpske Pravoslavne Crkve (1219–2019): istorijsko, bogoslovsko i kulturno nasleđe“, 10–14. decembar 2018. Beograd: Izdavačka fondacija Srpske Pravoslavne Crkve Arhiepiskopije beogradsko-karlovačke, s. 325–344.
- Medaković 1958: *Medaković, D.* Grafika srpskih štampanih knjiga XV–XVII veka. Beograd: Naučno delo, 1958
- Mincheva 1983: *Mincheva, A.* Rolyata na traditsiyata pri vaznikvaneto na novo-balgarskiya knizhoven ezik. – *Godishnik na SU, FSF*, t. 77, 1, s. 75–123.
- Mincheva 2015: *Mincheva, B.* Amuletnite svitatsi tip *Abagar* v pechatnata traditsiya na yuzhnite slavyani XV–XVIII v. Disertatsiya. Sofia, SU “Sv. Kliment Ohridski”.
- Molitvenik Đurđa Crnojevića 1495/96. Faksimilno izdanje. Podgorica–Cetine: Crngorska akademija nauka i umjetnosti, 1993.
- Novaković 1878: *Novaković, S.* Ђ и Ђ u srpsko-slovenskoj i bulgarsko-slovenskoj književnsoti od XV vijeka na dalje. – *RJAZU*, Zagreb, 1878, 44, s. 132–170.
- Panaitescu 1961: *Panaitescu, P.* Liturghierul lui Macarie 1508. Bucureşti: Editura Academiei Republicii Populare Romîne.

- Petrov 2015: *Petrov, Iv.* Od inkunabułów do pierwszych gramatyk. Konteksty rozwoju bułgarskiego języka literackiego (koniec XV – początek XVII wieku). Łódź: Wydawnictwo uniwersytetu Łódzkiego.
- Petrov 2021: *Petrov, Iv.* The Development of the Bulgarian Literary Language: from Incunabula to First Grammars, Late Fifteen – Early Seventeen Century. Translated by Marek Majer and Katarzyna Gucio. Lexington books.
- Polimirova 2020a: *Polimirova, M.* Nauchniyat interes kam venetsianskite kirilski pechatni knigi ot XVI vek. – *Ricerche slavistiche*. Nuova serie 3 (63), c. 189–207.
- Polimirova 2020b: *Polimirova, M.* Tsetisnkite inkunbuli v Balgariya.– In: *Dalgiyat osemnadeseti vek. 3. Knigite kato sabitie v Evropa i Osmanskata imperiya (XVII–XVIII vek)*. Red. R. Zaimova i dr. Sofia, s. 130–155.
- Praznichen miney 1538: Praznichen miney na Bozhidar Vukovich Podgorichann ot 1538 g. Otg. red. M. Polimirova. Podgoritsa, Sofia, Matitsa chernogorska i NBKM, 2021.
- Psaltir s posljedovanjem Đurđa Crnojevića 1494. Fototipska izdanja. Cetinje: Centralna narodna biblioteka SR Crne Gore, 1986.
- Tsibranska-Kostova 2011: *Tsibranska-Kostova, M.* Kam terminologiyata na venetsianskoto kirilsko knigoizdavane ot XVI v. – In: *Kompyutarni i interaktivni sredstva za istoricheski izsledvaniya*. Sbornik dokladi. Sofia, PAM Publishing, s. 68–76.
- Yefimov 2002: *Yefimov, Vl.* Civic Type and Kis Cyrillic. – In: J. Berry and al. (eds.). *Language Culture Type: International Type Design in the Age of Unicode*. New York: Graphis, pp. 128–147. <https://typejournal.ru/en/articles/Civil-Type>
- Yonchev, Yoncheva 1982: *Yonchev, V., O. Yoncheva.* Dreven i savremen balgarski schrift. Sofia, Balgarski hudozhnik=

Elektronen resurs:

Proekt „Gutenberg i slavyanskiyat svyat“: <http://protestantstvo.com/wp-content/uploads/2017/02/ISSUU-PDF-Downloader.pdf>

✉ *Prof. Mariyana Tsibranska-Kostova, DSc*
Department of History of Bulgarian Language
Institute for Bulgarian Language, Bulgarian Academy of Sciences
52 Shipchenski prohod, Bl. 17, 1113 Sofia, Bulgaria